

Kommunledningskontoret
Kommunfullmäktige

Datum:
2020-01-23

Diarienummer:
KSN-2020-00023

Handläggare:
John Hammar

Inlämnade motioner 27 januari 2020

Förslag till beslut

Kommunfullmäktige beslutar

1. **att** överlämna motionerna till kommunstyrelsen för beredning.

Inlämnade motioner:

- Motion om en upphandling av matdistribution till människor med rätt till hemtjänst från Stefan Hanna (-)
- Motion om samarbete kopplat till utmärkelserna årets Uppsalabo, årets mest kreativa Uppsalabo och årets marknadsförare av Uppsala från Stefan Hanna (-)
- Motion om smartare upphandling av hemtjänst från Stefan Hanna (-)
- Motion om reseberättelser från Stefan Hanna (-)
- Motion om att slå ihop verksamheter från Stefan Hanna (-)
- Motion om distribution av valsedlar från Stefan Hanna (-)
- Motion om etableringsprocess och investerarpolicy från Stefan Hanna (-)
- Motion om språkkunskaper inom kommunal omsorgs- och vårdverksamhet från Stefan Hanna (-)
- Motion om Vackra stigen från Stefan Hanna (-)
- Motion om att stoppa kostnader kopplade till ofinansierade riksdagsbeslut från Stefan Hanna (-)
- Motion om kvalitet kopplat till särskilda boenden och hemtjänst för äldre från Stefan Hanna (-)
- Motion om folkomröstning från Stefan Hanna (-)
- Motion om könsneutrala könssuffix från Stina Jansson (FI) m.fl.
- Motion om etiska riktlinjer mot vapenindustrin i kommunens lokaler och bolag från Lovisa Johansson (FI) m.fl.
- Motion om kommunalisering av samhällsbetalda transporter från Tobias Smedberg (V)
- Motion genomfartstrafik Kungsgatan från Tobias Smedberg (V) och Anette Fischer (V)

- Motion om allmän visstid från Tobias Smedberg (V)
- Motion om bildande av kulturresevat Seminariet från Karin Ericsson (C)
- Motion om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck från Jonas Petersson (C) m.fl.

2020-01-10

Motion: En upphandling av matdistribution till människor med rätt till hemtjänst

Idag innebär hanteringen av mat till människor med hemtjänst en mycket ineffektiv och miljöovänlig hantering. Om Uppsala kommun upphandlar matjänster separat kommer det mycket sannolikt innebära både att den omsorgsorienterade hemtjänstpersonalen kan ägna sig åt mer omsorg än åt matlogistik. Dessutom blir matlogistiken effektivare, billigare och betydligt miljösmartare. Som alltid handlar detta om en handlägningsprocess som behöver utvecklas och dokumenteras för att genomföra en framgångsrik upphandling. Rätten till matleveranser till hemmet inleds med att en biståndshandläggare beviljar inköp av mat, att någon ska handla åt den som ska få hjälp. Om inte en upphandlad livsmedelsdistributör kan leverera till kunderna kan omsorgspersonal hämtade förpackade kassar i avtalad butik. Bara att förpackning kan genomföras uppskattas bespara minst 15 minuter per inköp. Detta skulle ge kommunen besparing på antal miljoner som kan användas till ex till bättre omvårdnad.

Hemtjänstpersonal skulle istället kunna hjälpa kund att elektroniskt beställa varor som sedan distribueras av upphandlad leverantör. Kunden betalar själv för mat och andra saker som blir inköpta. Med fördel kan kommunen i samband med upphandlingen försöka få så kundattraktiva priser som möjligt. En liknande förbättring av matinköpsprocessen skulle innebära stora besparingar av hemtjänsttimmar som istället kan rationaliseras bort eller användas till bättre medmänsklig omsorg och vård.

Jag yrkar:

Att Uppsala kommun utreder hur matbeställningar samt matdistribution till hemtjänstberättigade kan bli mer effektiva samtidigt som de blir mer miljövänliga.

Stefan Hanna

Kommunalråd

2020-01-10

Motion: Samarbete kopplat till utmärkelserna årets Uppsalabo, årets mest kreativa Uppsalabo och årets marknadsförare av Uppsala.

Sedan flera år har den ideella organisationen U! Club Uppsala årligen genomfört en nomineringsprocess och en urvalsprocess samt en utdelningsceremoni kopplat till tre Uppsalautmärkelser. Utmärkelserna är:

Årets Uppsalabo

Uppsalabo som särskilt utmärkt sig för goda insatser under föregående år.

Uppsalabo som utmärkt sig även utanför Uppsalas kommungränser.

Uppsalabo som bedöms fortsätta att göra goda insatser inom sitt område.

Uppsalabo som bedöms vara en god "ambassadör" för Uppsala.

Uppsalabo som bedöms vara en god inspiratör för andra Uppsalabor.

Årets Marknadsförare av Uppsala

Uppsalavän som särskilt utmärkt sig för att föregående år sprida en positiv bild i Uppsala.

Uppsalavän som gärna förknippas med Uppsala.

Uppsalavän som positivt bedöms ha bidragit till att sätta Uppsala på kartan.

Uppsalavän som bedöms fortsätta att sprida gott om Uppsala.

Uppsalavän som bedöms vara en god "ambassadör" för Uppsala.

Årets Kreativaste Uppsalabo

Uppsalabo som särskilt utmärkt sig för kreativa insatser under föregående år.

Uppsalabo som med sina kreativa idéer utmärkt sig även utanför Uppsalas kommungränser.

Uppsalabo som bedöms fortsätta att göra goda insatser inom sitt område.

Uppsalabo som bedöms vara en god "ambassadör" för Uppsala.

Jag yrkar:

Att kommunen utreder formerna för hur man kan bli en beskyddare av utmärkelserna "Årets Uppsalabo", "Årets mest kreativa Uppsalabo" samt "Årets marknadsförare av Uppsala".

Att beskyddare innebär en exklusiv rätt att ta över utmärkelseprocessen om kvaliteten hos administrerande part bedöms som dålig.

Att kvaliteten hos administrerande part skriftligt ska utvärderas utifrån en bedömningsgrund som är överenskommen med dagens huvudman för ovan angivna utmärkelser.

Stefan Hanna/Kommunalråd

Motion om smartare upphandling av hemtjänst

Både kommunen och privata utförare har idag problem att få ekonomin att gå ihop för att utföra hemtjänst åt Uppsalabor som fått biståndsbeslut om dessa tjänster. Särskilt svårt är det att få verksamheten att ekonomiskt bära sig på Uppsalas stora landsbygder. Det finns också anledning att möjliggöra miljövänligare logistik till hemtjänstberättigade på landsbygden. För att förbättra möjligheterna för miljövänligare hemtjänstlogistik samt för att göra verksamheten mer ekonomiskt bärkraftig bör kommunen inleda ett projektarbete med dagens leverantörer om hur ett bättre avtal kan se ut för utförande av hemtjänst. Ett eventuellt upphandlingsscenario kan vara att dela Uppsala i 4-6 "tårtbitar" där delar av staden ingår. I varje "tårtbit" kan hemtjänstberättigade endast välja mellan egen regi och en privat utförare.

Jag yrkar:

Att starta ett upphandlingsprojekt kopplat till hemtjänsten där många av dagens leverantörer av hemtjänst bjuds in att delta i arbetet.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion om reseberättelser

Det talas mycket om att vi lever i en tid där det ständiga lärandet är en förutsättning för att enskilda människor och verksamheter ska klara en allt högre utvecklingstakt och en tuffare global konkurrens. Jag tillhör dem som anser att det är en klok slutsats av vad som krävs för att säkerställa egna valmöjligheter inom arbetsmarknaden och för ett samhälle att klara konkurrensen med andra samhällen. Det finns många sätt att utveckla kommunens metoder för att uppmuntra ständigt lärande bland politiker och tjänstemän. Jag anser att kommunen alltid måste säkerställa så många smarta sätt som möjligt för att öka vår lokala kunskapsmassa.

Det genomförs löpande inrikes och utrikes resor på skattebetalarnas bekostnad. Det kan vara värdefulla aktiviteter för kompetensuppbyggnad, relevanta erfarenhetsutbyten och för att bidra till att stärka Uppsala kommun. Dessa resor kan med fördel följas upp bland annat genom att varje deltagande politiker sammanfattar sina personliga viktigaste lärdomar vid studiebesök och andra resor. Politikernas rapporter kan med fördel biläggas till en promemoria från eventuella tjänstemän som deltagit på resan. Med fördel kan redogörelsen redovisas på max en A4. Jag anser att det är viktigt att en hel nämnd, en hel styrelse eller en avdelning kan få ta del av de lärdomar, erfarenheter och konkreta resultat som alla dessa resor förväntas ge. Med fördel kan kommunens politiker och tjänstemän avstå från resor om det inte är uppenbart att de kommer att ge ett värde som minst motsvarar resekostnaderna. Reserapporterna från politiker bör anmälas till berörda nämnders protokoll och bli tillgängliga för allmänheten.

Under några år skrev jag liknande rapporter till kommunstyrelsen efter deltagande i Almedalsveckan. Eftersom det enbart var jag som gjorde det, av de politiker som deltog, slutade jag med det. Jag vet att det inte är tidskrävande att snabbt summera de viktigaste lärdomarna och intrycken från en resa.

Jag yrkar:

Att politiker och tjänstemän som på skattebetalarnas bekostnad genomför resor på över 36 timmar efter genomförd resa ska presentera en skriftlig reseberättelse.

Att reseberättelserna ska vara kortfattade och fokusera på att beskriva det som den enskilde rapporterade anser var av mest kunskapsvärde, eller framtidsnytta, för andra inom Uppsala kommun att ta del av.

Att reseberättelser ska anmälas till protokollen kopplade till relevant nämnd- eller styrelsemöten.

Att reseberättelser ska anmälas senast två nämnd/styrelsemöten efter genomförd resa.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion om att slå ihop verksamheter

Uppsala kommun genomförde tidigare omfattande förändringar av hur kommunens fastighetsbestånd organiseras. Fastighetsägarnämnden avvecklades och dess verksamheter flyttades till kommunstyrelsen och tre nya kommunala fastighetsbolag bildades. Uppsala kommun skolfastigheter AB, Uppsala Sport och rekreationsfastigheter AB och Uppsala kommuns fastighets AB. Tanken var att kontrollen på fastighetsbeståndet skulle bli bättre, förvaltningen, inklusive underhåll skötas bättre samt att skattetekniska fördelar skulle kunna utnyttjas. Inventeringen av kommunens fastighetsverksamhet blev definitivt bättre. I övrigt har jag inte kunnat ta del av någon seriös utvärdering av den förändring som genomfördes. I övrigt har Uppsala kommun fastighetsbolagen Uppsalahem AB, Uppsala kommun fastighets AB, AB Uppsala kommuns industrihus, Uppsala kommuns förvaltningsfastigheter AB samt Uppsala Parkerings AB. Det finns stora effektiviseringsmöjligheter genom att samordna dessa bolag i betydligt större utsträckning. Särskilt i ljuset av att stora delar av fastighetsbestånden inom AB Uppsala kommuns industrihus och Uppsala kommuns förvaltningsfastigheter AB är till salu. En sammanslagning av UKK, Fyrishov och Sport- och rekreationsfastighets AB bör rimligen innebära att en bolagsgrupp och IFN bättre kan förvalta sina viktiga uppdrag att stötta Uppsala kommuns föreningsliv. Sammanslagna verksamheter kan självklart organiseras i olika divisioner som har särskilda uppdrag.

Jag yrkar:

Att Uppsala kommun slår ihop UKK, Fyrishov och Sport- och rekreationsfastighets AB.

Att Idrottshallar överförs från IFN till ovan nya företagsgrupp.

Att övriga fastighetsbolag, exklusive skolfastighetsbolaget och Uppsala Parkerings AB, slås ihop.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion: Distribution av valsedlar

Av jämlika demokratiska skäl, och miljöskäl, bör kommunen utifrån ett centrallager ombesörja distributionen av alla valsedlar för alla partier som ställer upp i allmänna val till samtliga vallokaler.

I en geografiskt stor kommun som Uppsala innebär dagens system långa, och många, miljöstörande bilresor för att partier som inte finns etablerade i kommunfullmäktige ska ta sig till och ifrån många lokaler för förtidsröstning samt över 160 vallokaler. Vissa kommuner hjälper redan till med liknande valsedels distribution. Med tanke på att Uppsala kommun gärna vill vara en av världens miljö- och klimat smartaste kommun borde det vara en självklarhet. Jag utgår också ifrån att Uppsala kommun gärna uppmuntrar invånarna att vara demokratiskt aktiva.

Jag förstår att partier som redan finns representerade i demokratiska församlingar gärna bygger hinder för konkurrenter om väljarnas röster. Hindren för nya partier är många men det miljödåliga distributionshindret borde vara ett självklart hinder att avveckla. Till glädje för partier som redan finns representerade i demokratiska församlingar måste till exempel nya partier själva finansiera egna valsedlar. Med tanke på att partier som inte finns etablerade i demokratiska församlingar inte får något partistöd utgör redan det en konkurrensnackdel. Jag anser dock att det är rimligt att partier som inte finns etablerade i en demokratisk församling även ska få betala självkostnadspris för distributionen.

Generellt sett behöver Sverige ett nytt röstningssystem som neutralt och enklare möjliggör för demokratiska krafter att delta i allmänna val. Detta kan exempelvis ske genom att använda neutrala valsedlar så som man gör i Finland. Det skulle minska den totala mängden valsedlar och därmed spara både negativ miljöpåverkan och pengar. Ett annat alternativ är att ha en skrivare i vallokalen där väljarna printar sina egna valsedlar. Även det skulle vara positivt för miljön. Bäst av allt skulle det vara om ett säkert och användarvänligt digitalt valsystem kan etableras.

Jag yrkar:

Att samtliga partier som inför allmänna val är registrerade enligt Valmyndighetens regler ska få sina valsedlar distribuerade till Uppsala kommuns lokaler för förtidsröstning samt vallokaler.

Att berörda partier ska lämna valsedlarna på en av kommunen anvisad plats.

Att partier som inte finns representerade i en demokratisk församling själva får finansiera distributionskostnaderna till självkostnadspris.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion: Etableringsprocess och investerarpolicy

Ett av Uppsala kommuns viktigaste mål är att bidra till att det inom kommunen skapas många nya jobb. För att det ska bli verklighet krävs att befintliga företag, och andra arbetsgivare, genomför omfattande investeringar i Uppsala kommun. Investeringar främst i form av verksamhetslokaler, arbetsutrustning och kompetensuppbyggnad. Det är viktigt att de som överväger att etablera sig i Uppsala förstår kommunens inställning till etableringar. Därför är det viktigt att en enklare policy arbetas fram som klargör den etableringsprocess, och de investerarriktlinjer, som kommun erbjuder verksamheter som över etableringar eller expansioner i Uppsala kommun. Det är viktigt att kommunen i beskrivningen av etableringsstödet inkluderar en beskrivning av hur den hjälper intressenter att identifiera byggbar mark för en etablering.

Jag yrkar:

Att Uppsala kommun arbetar fram en tydlig policy för skall krav på investerare i kommunen.

Att Uppsala kommun arbetar fram en tydlig etableringsprocess som beskriver hur kommunen kan hjälpa investerare som överväger en etablering av verksamhet i Uppsala kommun.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion: Språkkunskaper inom kommunal omsorgs- och vårdverksamhet

Kommunens politiker och tjänstemän måste ständigt arbeta med att säkerställa rimlig kvalitet kopplat till kommunalt skattefinansierade verksamheter. Fungerande kommunikation mellan människor är av stor praktisk betydelse för att säkerställa kvalitet i samverkan mellan personal och den som skall tjänas. Fungerande kommunikation är också mycket viktig för att säkerställa rimlig kvalitet i kommunikationen mellan medarbetare. En mycket viktig kvalitetsaspekt inom skattefinansierade tjänster är att berörd personal har rimliga baskunskaper i svenska. Särskilt inom omsorg och vård där de som ska tjänas är sköra.

Jag yrkar:

Att kommunen ska kräva en rimlig baskunskap i svenska för att få arbete inom omsorgs- och vården

Att kommunen, eller privat leverantör, mätbart och regelbundet ska säkerställa att befintlig personal med bristfällig kunskaper i svenska ska förbättra sina relevanta språkkunskaper.

Att kommunen, eller privat leverantör, för befintlig personal ska säkerställa kvalitativa metoder för att nödvändig språkträning kan genomföras parallellt med arbetsinsatser.

Att personer som varit anställda i två år och fortfarande inte klarar kunskapsnivåer i svenska motsvarande de krav som förväntas i grundskolans årskurs 3 inte ska få jobba kvar.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion: Vackra stigen

Uppsala har ett centralt stadsrum som i delar håller attraktiv världsklass. Det är också ett stadsrum med berättelser som mycket bättre än hittills kan bidra till att stärka Uppsala som besöksort för turister. Turister som gärna får stanna i Uppsala fler än några timmar. Ett enkelt sätt att göra centrala Uppsala till en attraktivare besöksort är att skapa ett skyltat promenadstråk som inkluderar berättelser om personer och platser. Skyltarna kan med fördel vara sponsrade av privatpersoner eller juridiska personer. En enkel promenadstråks app kan med fördel erbjuda en intressant berättelse per station på svenska, engelska, spanska och kinesiska. Promenadstråket kan med fördel starta vid Resecentrum. Promenadstråket skulle kunna kallas "Vackra stigen".

En mycket attraktiv vandring, och berättelse, kan göras genom att gå längs Bangårdsgatan till Fyrisån, promenera söder ut och över Islandsbron. Promenera in i Stadsträdgården. Gå förbi Svettis och upp för den södra slottsbacken. Promenera in i Botaniska trädgården. Ett besök till Evolutionsmuséet. Promenera in i stadskyrkogården. Promenera vidare till Engelska parken. Promenera ner vid Carolina Rediviva. Gå vidare till Helga Trefaldighets kyrka och Gustaf II Adolfs obelisk. Gå till Skytteanum, Domkyrkan, Universitetsaulan och ned till Saluhallen. Därefter en promenad längs Fyrisån till Bangårdsgatan och tillbaka till Resecentrum.

Jag yrkar:

Att Uppsala kommun utreder möjligheten hur något liknande den "Vackra stigen" kan skapas i Uppsalas innerstad.

Att sponsring av informationsskyltar kopplade till den "Vackra stigen" blir möjligt.

Stefan Hanna

Kommunalråd

2020-01-10

Motion: Stoppa kostnader kopplade till ofinansierade riksdagsbeslut

Det är en ekonomiskt ohållbar situation att Sveriges riksdag fattar politiska beslut som innebär att kommuner tvingas bära ofinansierade kostnader. Några liknande exempel är hur Försäkringskassans ibland orimliga bedömningar av långtidssjukskrivna innebär behov av försörjningsstöd i en kommun. Ett annat exempel är gymnasielagen som bland annat innebär ofinansierade stöd. Rent generellt är den statligt finansierade etableringsfasen för många invandrare kraftigt underfinansierad.

Jag yrkar:

Att kommunen tydligt vägrar att utföra åtgärder som riksdagen utlovat utan att riksdagen säkerställt rimlig statlig finansiering.

Att kommunen ska driva vägran att utföra ofinansierade uppdrag från Sveriges riksdag till förvaltningsdomstolen.

Stefan Hanna

Kommunalråd

2020-01-10

Motion: Kvalitet kopplat till särskilda boenden och hemtjänst för äldre

Våra äldsta invånare tillhör ofta den generation som byggde Sverige till ett av världens mest framgångsrika generella välfärdsländer. Det finns några viktiga indikatorer på om ett samhälle är anständigt eller ej. En av dessa indikatorer är att ett samhälle gemensamt tar ansvar för att våra äldsta invånare i behov av omsorg och vård också får det med kvalitet. I den bästa av världar kommer de allra flesta av oss att en dag vara en gammal invånare i behov av mer eller mindre omsorg och vård.

Alla kommunens upphandlingar inom omsorg och vård måste inkludera mätbara och uppföljningsbara kvalitetsmått. Kommunen måste också säkerställa att kvalitetsmått efterlevs och att de som inte efterlever dem får kännbara sanktioner. Sanktioner som ska belasta alla former av huvudmän. Även kontroller av kommunens egenregi ska självklart genomföras. Om kommunens enheter brister i sin kvalitet ska även system för kännbara interna sanktioner säkerställas.

Det klagas ofta på privata utförare av skattefinansierade tjänster inom välfärdens kärnverksamheter. Förutom att ha tydliga och mätbara kvalitetsvariabler är det värdefullt att ha kraftiga ekonomiska vitesupplägg kopplade till allvarliga brister. Jag anser att Uppsala kommun, och Sverige i sin helhet, har mycket att lära inom detta område från USA.

Jag yrkar:

Att varje upphandling av särskilt boende, oavsett upphandlingsform, ska ha enkla och mätbara kvalitetsmått som regelbundet kan följas upp.

Att varje upphandling av hemtjänst, oavsett upphandlingsform, ska ha enkla och mätbara kvalitetsmått som regelbundet kan följas upp.

Att stora, eller återkommande allvarliga, kvalitetsbrister ska medföra kraftiga ekonomiska konsekvenser för utföraren av tjänsterna, oavsett driftsform.

Stefan Hanna

Kommunalråd

Motion om folkomröstning

Det genomförs regelbundet folkomröstningar runt om i svenska kommuner. Ofta i samband med allmänna val. Det rör allt ifrån frågor som etablering av Systembolaget i Mullsjö 1994, Stadsbibliotekets placering i Lidköping 2010 till trängselskatt i Stockholm 2003, 2004 och 2006 samt i Göteborg 2014. I Uppsala genomfördes den senaste folkomröstningen 1998 och gällde Knivstas utbrytning ur Uppsala och bildandet av egen kommun. Omröstningarna har ofta rört beslut i för kommunen stora frågor som medför påtagliga förändringar och som påverkar oss i vår vardag under lång tid framåt. Val av kapacitetsstarkt kollektivtrafiksystem i Uppsala är en extremt stor fråga som kommer att påverka Uppsalabor under många år, både ur ett framkomlighetsperspektiv och ett ekonomiskt perspektiv. Vi kräver en lokal folkomröstning om val av systemlösning innan det slutliga beslutet fattas.

I en insändare i UNT den 9/12 2019 klargör docenten i företagsekonomi, Mats Åkerblom, att den kalkylerade kostnaden på 4,5 miljarder kronor för investeringen i spårväg som minoritetsstyret S, MP och L föreslår är en halvsanning. En kostnadsuppskattning på minst 10 miljarder inklusive kostnadsuppräknningar från 2015 för spårläggning, depå, fordon med mera är en betydligt mer realistisk summa. Till detta kommer kostnader i form av arkeologi, tågledningscentral, trafikomläggningar, rör- och ledningsomdragningar, förstärkningsarbeten med mera. Även uppskattningen 10 miljarder kronor är sannolikt i underkant.

Erfarenheten visar att många större infrastrukturprojekt i offentlig regi kostnadsmässigt blir mycket dyrare än den planerade eller budgeterade nivån.

För att få grepp om storleken på spårvägsinvesteringen kan den jämföras med Uppsala kommuns totala budget för 2019 som var 11,9 miljarder. Vi talar alltså om en kostnad motsvarande cirka 85% av en hel årsbudget. Det här sätter naturligtvis djupa spår i kommunens ekonomi.

Redan idag har Uppsalaborna en skuld på 225.000 kronor per person. Ytterligare lån på 10 miljarder kronor innebär att skulden ökar med nära 45.000 kronor per person. För närvarande har vi en reporänta på noll procent. Kommunens räntekänslighet är mycket hög. Vad händer när räntan ökar några procent? Vi kommer sannolikt att tvingas välja mellan skattehöjningar från en redan hög nivå eller neddragningar i skola, vård och omsorg. Bara ur skuldsättningsperspektivet är frågan om kapacitetsstark kollektivtrafik så stor att en folkomröstning är mycket befogad.

Jag vill stärka invånarnas inflytande och maximera medborgarnyttan i större beslut. Det är ett demokratiskt problem att avståndet mellan medborgarna och de folkvalda idag är för stort, samtidigt som allt färre vill eller har intresse av att engagera sig som politiker. Begreppet demokrati innefattar även möjligheten att andra än politikerna påtagligt och löpande kan vara med och påverka samhällsutvecklingen. Att avgöra frågor som har stor inverkan på medborgarna genom att folkomrösta är ett sådant alternativ. Om inte en majoritet inom kommunfullmäktige själva har omdömet att besluta om folkomröstning krävs att 10% av de röstberättigade i en kommun begär det. Det går naturligtvis att invända mot att använda folkomröstningar som metod i en representativ demokrati. Ett argument skulle kunna vara att vi väljer politiker för att de skall ta ansvar och fatta besluten åt oss. Dessvärre är den politiska ansvarsfrågan begränsad till, i bästa fall, några mandatperioder medan konsekvenserna av stora och avgörande beslut för medborgarna kvarstår långt efter att politikerna lämnat sina uppdrag. Därmed blir det ännu viktigare att medborgarna får säga sitt. Vi får inte heller glömma den moraliska/etiska aspekten; I hur stor omfattning anser sig en politiker ha rätt att använda skattebetalarnas pengar och hänvisa till att man valts i demokratisk ordning? Vilka är målen och syftena med besluten? Hur vet vi att medborgarna istället inte används som ett medel för andra syften än att tjäna dem som valt dem? Frågan är relevant eftersom man i

kollektivtrafikfrågan vare sig utreder, utvärderar eller presenterar underlagen till alternativa lösningar på ett seriöst och transparent vis.

Folkomröstningsinstrumentet bör, för att inte riskera att urvattnas, användas sparsamt och endast tas i anspråk i frågor där konsekvensen av beslutet sträcker sig över många mandatperioder och har stor påverkan på medborgarna.

Frågan om att välja en framtida kapacitetsstark kollektivtrafiklösning är en mycket stor sådan fråga där relevanta invånare tydligt får göra sina röster hörda. Därför bör en folkomröstning genomföras senast i samband med valen 2022.

Som underlag för kommuninvånarnas ställningstagande i folkomröstningen ska Uppsala kommun presentera minst två seriösa alternativa lösningar för kapacitetsstark kollektivtrafik.

Jag yrkar:

Att Uppsala kommun ska genomföra en folkomröstning om alternativa systemval för kapacitetsstark kollektivtrafik innan eller i samband med det kommunala valet år 2022.

Stefan Hanna
Kommunalråd

Motion: Könneutrala suffix

2016 lade Feministiskt Initiativ en motion om avkodning av könssuffix vid politiska förtroendeuppdrag och arbete i offentlig förvaltning. Kommunen valde senare att i enlighet med motionens yrkande att ändra begreppet "tjänsteman" till "tjänsteperson". Ett naturligt nästa steg är givetvis att nu även ändra resterande könskodade begrepp. Att ha ett politiskt förtroendeuppdrag eller vara anställd inom offentlig förvaltning ska inte innebära att personen med automatik benämns som man, utan måste vara möjligt under en könsneutral benämning.

Språket avspeglar verkligheten och med vår ojämställda historia är det inte konstigt att språket också är ojämställt. Förr i tiden var riksdagsmän och tjänstemän alltid män vilket speglas i beteckningarna. Då dessa yrken sedan länge inte utövas enbart av män kan det vara av stor vikt att se över yrkesbeteckningar. Karin Milles, docent i svenska vid Södertörns högskola, forskar om språkpolitik och feministiska språkreformer och skriver i sin bok *Jämställt språk* att könsmärkta yrkesbeteckningar kan upplevas som ett sätt att osynliggöra kvinnor.

På arbetsplatser är jämställdhet ett ledord som innebär att alla kvinnor och män ska ha samma makt, rättigheter och villkor i samhället och på arbetsplatsen. Den 7 december 2005 antog riksdagen mål för svensk språkpolitik och ett av målen var att svenskan ska vara vårdad, enkel och begriplig. I beslutet synliggjordes också att språkbruk som konserverar könsroller och osynliggör kvinnor i exempelvis myndighetstexter är viktiga att motverka. Ett jämställt språk ska rikta sig till alla invånare.

Malmö kommun röstade under 2016 för en uppdatering av beteckningarna som åsyftas i denna motion, till stor del motiverat av ovanstående resonemang. Uppsala kommun undertecknade i februari 2015 CEMR-deklarationen. Därmed förbinder sig kommunen att integrera jämställdhetsperspektivet i hela organisationen och på alla nivåer.

Med anledning av ovanstående yrkar vi:

- Att könssuffixet "-man" ersätts av det könsneutrala "-person" i alla sammanhang som kommunen använder dessa beteckningar.
- Av ekonomiska och miljömässiga hänsyn bör utbytet av exempelvis skrivet material ske efterhand som det förbrukas, medan all nyproduktion bör ändras snarast.

Stina Jansson (F!)

Lovisa Johansson (F!)

Charlie Strängberg (F!)

Motion: Etiska riktlinjer mot vapenindustrin i kommunens lokaler och bolag

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Inga varaktiga framsteg kan nås i en kontext präglad av konflikt och våld. Våld innebär inte bara mänskligt lidande, det raserar också grunden för ekonomisk, miljömässig och social utveckling. Därför är ett av de globala målen i Agenda 2030 just fredliga och inkluderande samhällen.

Även om Uppsala kommun inte direkt kan besluta i frågor som svensk utrikespolitik och vapenexport så har staden ett ansvar att inte bidra till konflikter och våld i världen. Detta regleras till viss del i de finansiella riktlinjerna anger att placeringar inte tillåts i värdepapper utgivna av företag vars huvudsakliga verksamhet utgörs av tillverkning, distribution eller marknadsföring av vapen och annat krigsmateriel.

Exempel på hur det kan gå utan riktlinjer som reglerar uthyrningen i detta hänseende är Stockholmsmässan i Älvsjö (som till 50,4% ägs av Stockholms stad) mellan den 13-15 maj huserar en av världens största vapenmässor. Det är en mässa som samlar militärer och vapenindustrin från ett 40-tal olika länder. Bland utställarna finns flera företag med kopplingar till kriget i Jemen och till kärnvapenproduktion. När en mässa som samlade militärer och vapenindustrin hölls i Glasgow förra året ledde det till så omfattande protester att Glasgow city council beslutade att sluta stötta vapenmässor i framtiden. Vi anser att Uppsala kommun ska ta efter detta beslut och ta fram etiska riktlinjer för att förhindra att något liknande sker här.

Med anledning av detta yrkar vi:

- Att uppdra åt kommunstyrelsen att införa etiska riktlinjer som förhindrar kommunen och dess bolag att hyra ut sina lokaler till aktörer och evenemang som syftar till tillverkning, marknadsföring och/eller försäljning av vapen.

Lovisa Johansson (F!)

Stina Jansson (F!)

Charlie Strängberg (F!)

Kommunalisering av samhällsbetalda transporter

I augusti och september i fjol uppmärksammades Uppsala kommuns upphandling av samhällsbetalda transporter, främst färdtjänst och vissa skolskjutstransporter.

Starten för de då nyligen upphandlade tjänsterna kan närmast beskrivas som ett haveri. Enskilda fick stå utan färdtjänst, skolskjutsar uteblev, föräldrar kunde inte jobba för att de själva fick ombesörja skolskjutsar, fel utrustade fordon kunde inte utföra sina uppdrag och resenärerna fick inte sin rätt att ta sig till och från sina destinationer tillgodosedd. Tryggheten i och tilliten till att samhällets välfärdsfunktioner fungerar fläckades ned med detta misslyckande.

Kommunens upphandlingsorganisation menar att man i upphandlingen ställde hårda krav och genomförde gedigna granskningar av de aktörer som deltog i upphandlingen. Men trots att både hängslen och livrem använts och upphandlingens möjliga mekanismer för att säkerställa kvalitet och genomförbarhet nyttjades så har detta haveri ändå ägt rum.

Det är nu nödvändigt att kommunen tar ett större ansvar för att människor ska kunna vara trygga i att de kan ta sig till och från skolor, arbeten och utföra andra viktiga resor. Om knappt två år kommer nästa möjlighet att avsluta de avtal som tecknats efter upphandlingen. Vi menar att kommunen vid detta tillfälle behöver kliva in och ta ansvaret för att själv utföra merparten av de samhällsbetalda transporterna. Privata utförare kan användas som komplement men i kommunal regi kan vi ta ansvar för att de tjänster medborgarna har rätt till kan utföras med rätt kvalitet.

En kommunalisering av verksamheten kan också underlätta för samordning mellan olika typer av transporter och erbjuda medborgaren "en väg in" till kommunens transportfunktion istället för att behöva ha flera olika kontaktvägar beroende på typ av transport samt ge bättre arbetsvillkor för chaufförer. Verksamheten kan även utföras mer effektivt då kostsamma upphandlingsfunktioner inte behövs i samma utsträckning och då nu inträffade och för samhället oerhört kostsamma haverier kan undvikas.

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet på

att kommunstyrelsen ges i uppdrag att i samråd med berörda förvaltningar och nämnder ta fram ett förslag på hur merparten av de samhällsbetalda transporterna kan kommunaliseras vid nästa möjlighet att avsluta befintligt avtal.

Tobias Smedberg (v)

Skydda vår luft: Befria Kungsgatan från genomfartstrafik

I mitten av februari 2019 fick uppsalaborna kännedom om att kommunen inte skulle klara gränserna för luftkvalitén för året. Redan då hade luften på Kungsgatan under 11 dygn noterats överskrida EU:s gränsvärden för kvävedioxid, till vilket den viktigaste orsaken är avgaser.

Att luftkvalitén på Kungsgatan är bland den sämsta i Sverige, har varit känt sedan mätstationen flyttades från Kungsgatan 42 till Kungsgatan 67 i samband med renoveringen av Stadshuset.

Trots att problemet har varit känt under en längre tid och har fått såväl medial uppmärksamhet som lyfts upp i denna församling, har en komplett lösning dröjt. Åtgärder såsom dubbdäcksförbud och dammbindning på gatorna i centrum har haft effekt på partiklar i luften. Men hur ska vi komma till bot med kvävedioxiden och avgaser?

Luftkvalité som bryter mot EU:s gränsvärden kan leda till böter. Men det är framförallt ett hot mot folkhälsan.

Som med alla miljöproblem som världen står inför idag måste vi agera fort. Vi har inte tid att dividera eller vänta när vi redan idag har bra kunskap om problemets utbredning och en relativt lättillgänglig lösning inom räckhåll.

För att vara trovärdiga som miljökommun måste vi kunna visa handlingskraft. Att som minoritetsstyret föreslagit, vänta med att fatta ett beslut om trafikreglering, visar istället på en nedprioritering av frågan. Vi vet redan idag hur problemet ser ut och vi har en lösning som vi kan ta till i form av trafikreglering. Låt oss visa Uppsalaborna att vi prioriterar miljön, och folkhälsan.

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet

att Kungsgatan görs fri från genomfartstrafik i syfte att komma till bot med den farliga luftkvalitén

Tobias Smedberg och Anette Fischer (v)

Avskaffa allmän visstid som anställningsform

Trygga anställningar är en grundpelare för både individens och arbetsplatsens utveckling. Att anställningsformen allmän visstid tillåts breda ut sig är inte förenligt med kommunens ansvar som arbetsgivare. Men vi kan välja att få bort detta otyg.

Allmän visstid tillåter en tidsbegränsad anställning där arbetsgivaren inte behöver specificera skälet till tidsbegränsningen. Arbetsgivaren kan välja att stapla korta anställningar på varandra i all framtid. Det skapar otrygghet för den anställda, som hamnar i en beroendeställning till arbetsgivaren. Det kan leda till att man inte vågar delta i inflytandearbetet på arbetsplatsen, att man får svårt att göra någonting så enkelt som att teckna ett mobilabonnemang och att man får svårt att planera sin framtid. Det är en ovärdig anställningsform för de som jobbar inom vård och omsorg och utgör en grundpelare i vår välfärd.

Uppsala kommun kan välja att helt fasa ut eller kraftigt begränsa förekomsten av allmän visstid som anställningsform. Dock framkommer det, i ett interpellationssvar från september 2019, att minoritetsstyrets representant i äldrenämnden ändå förutspår en framtid där formen både kommer fortsätta tillåtas. Den spås förekomma inom äldrenämnden och andra verksamheter "där det finns objektiva skäl för det."

Men vi från Vänsterpartiet menar att detta kryphål är det som är problemet. Den arbetsköpare som vill finna ett skäl, kan alltid göra det. Anledningen till att vi riksdagen driver ett avskaffande av allmän visstid, (vilket även socialdemokraterna gör när det är valrörelse) är just för att det inte ska vara upp till arbetsgivaren att avgöra om löntagare ska förtjäna trygga anställningsvillkor eller ej. I frånvaro av sådana riksdagsbeslut kan Uppsala kommun gå före.

De som bär upp vår välfärd förtjänar bättre än otrygga anställningar. Vi kan bli bättre på att planera och organisera för att kunna parera arbetstoppar och -dalar utan att för den sakens skull tillåta otrygga anställningsformer. Vi måste själva välja att inte längre tillåta detta otyg inom våra verksamheter och planera samt budgetera därefter.

Med anledning av ovanstående yrkar Vänsterpartiet

att allmän visstid som anställningsform ska avvecklas inom kommunens verksamheter och de ekonomiska konsekvenserna av detta tas i beaktande i kommande budgetprocess

Tobias Smedberg (v)

Uppsala, den 20 januari 2020

Motion av Karin Ericsson (C) om bildande av kulturresevat Seminariet

Uppsalas klassiska seminariemiljö i kvarteret Seminariet med trädgårds- och idrottsanläggningar är unik för Sverige. Av de folkskoleseminarier som byggdes enligt 1914 års seminariestadga finns bara Uppsalas kvar med sin ursprungliga yta och plan, och därför är av riksintresse. Planen innebar en tomt om minst fyra hektar för att rymma park, trädgård, lekplan och idrottsplan. Den visar oss ett hundraårigt bildningsideal och undervisningsmiljö. Ett symboliskt projekt för den allmänna folkskolan och viktig att bevara i en stad som ofta kallas lärdomsstad.

Kvarteret Seminariet har också fler bevarandevärden utöver det kulturhistoriska. Kvarteret kan även bli en stadsdelspark för alla nya boende i Luthagen, Libroback, Fyrsvall och i de västra delarna av Svartbäcken som idag inte har någon motsvarighet. Seminarieträdgården kan bli en enastående vacker och nyttig stadsdelspark. Det är fullt möjligt att rusta upp trädgården så att den passar i en modern stad utan att förlora sin historiska karaktär. Gräsfotbollsplanen i parken är även den enda i hela denna bostadsstadsdel.

Denna uppväxta och gamla park bidrar med många träd och växter som är viktiga för klimatet. Enligt en nyligen gjord inventering innehåller den även ovärderliga insekter och småkryp som bland annat är rödlistade, dessutom är åtskilliga av dem unika arter i Uppsala kommun. Även rödlistade växter har observerats.

En kommun kan enligt 7 kap 9 § miljöbalken (1998:808) besluta om att ett område ska skyddas och förvaltas som kulturresevat, och även i kombination som naturresevat. I beslutet bestäms syftet med skyddet och vilka föreskrifter som skall gälla i resevatet. Beslut om inrättande av kulturresevat fattas i samförstånd med dem som är berörda. Markägare som drabbas av begränsad förfoganderätt över området till följd av ett beslut om kulturresevat har rätt till ekonomisk kompensation för detta. Ersättningsbestämmelserna finns i kapitel 31 i miljöbalken och är samma som för naturresevat.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Centerpartiet kommunfullmäktige

Att kommunen påbörjar ett arbete för att bilda ett kulturresevat i kvarteret Seminariet.

Att kommunen samarbetar med länsstyrelsen i detta ärende med anledning av att anläggningen är av kulturhistoriskt riksintresse.

Karin Ericsson (C)

Motion av Jonas Petersson (C) m fl om ett bättre arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck

Våld och förtryck i hederns namn är ett växande problem i hela Sverige. Enligt Brottsförebyggande rådet ökade antalet anmälningar om misstänkt äktenskapstvång med 218 procent bara under perioden 2015-2018. Även antalet anmälningar om misstänkt könsstympning och misstänkta tvångsäktenskapsresor ökade under perioden. Hedersförtryck är emellertid ett förhållandevis nytt problem för svenska socialtjänster och rättsvårdande myndigheter att hantera och kartlägga, varför mörkertalet tros vara mycket stort. Några säkra siffror på hur utbredd hedersproblematiken är i Sverige finns inte, men enligt olika uppskattningar lever 70 000 – 240 000 ungdomar i Sverige under hedersförtryck.

Uppsala är inget undantag från den nationella trenden. Orosanmälningar om misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck ökade 2015-2018 med 290 procent. Det bör påpekas att ökningen sker från en låg nivå och att orosanmälningar med hederskoppling även efter den kraftiga ökningen utgör en mycket liten del av alla orosanmälningar till socialförvaltningen. Samtidigt så är orosanmälningarna med hederskoppling antagligen en så liten andel av det totala antalet orosanmälningarna för att medvetenheten om problematiken alltså är liten och för att det är först de senaste åren som kommunen börjat få den kompetens som krävs för att känna igen tecknen på hedersrelaterat våld och förtryck.

I Uppsala kommun har TRIS gjort ett enastående viktigt arbete med att kartlägga, förebygga och bekämpa förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck. I rapporten *Ung 018* som gavs ut 2019 har de sammanställt uppgifter om hedersförtryckets utbredning i vår kommun och det är ingen munter läsning. Enligt rapporten lever 20 procent av flickorna och 10 procent av pojkarna i årskurs 9 i Uppsala med krav hemifrån på att förbli oskuld till dess att de gifter sig, och 40 procent av flickorna och 30 procent av pojkarna oroar sig över att inte själva få välja sin framtida partner. 61 procent av flickor med två föräldrar födda utanför Norden uppger att valet av deras framtida partner antingen villkoras eller bestäms helt och hållet av familjen.

Centerpartiet verkar för ett Uppsala där alla invånare åtnjuter frihet och trygghet samt ges förutsättningar att forma sina egna liv. Därför anser vi att det är hög tid att Uppsala kommun ger det växande problemet med hedersrelaterat våld och förtryck den prioritet det förtjänar. I kommunens budget för 2020 drev Centerpartiet, Moderaterna och Kristdemokraterna därför igenom genomförandet av ett kompetenslyft för att hantera fall av hedersrelaterat våld och förtryck, samt inrättandet av ett särskilt kompetensteam för att stödja arbetet med detsamma. Detta är emellertid inte tillräckligt för att identifiera och bekämpa våld och förtryck i hederns namn. Det är ett arbete som kräver ett helhetsgrepp om flera kommunala verksamheter. Därför vill vi se en ambitiös och heltäckande handlingsplan för att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck samt underlätta beivrandet av hedersrelaterade brott. Under 2019 tog Centerpartiet fram ett handlingsprogram mot hedersrelaterat våld och förtryck. Programmet bilägges motionen och vi ser gärna att kommunens handlingsplan eller andra partiers program hämtar inspiration från detta.

För att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck vill vi se ett utökat arbete med normer och värderingar på Uppsalas skolor och förskolor. Alla barn och unga i Uppsala kommun ska veta att de har okränkbara rättigheter i kraft av att de är individer och

att de är barn, och att inte ens den närmaste familjen har rätt att exempelvis ställa oskuldskrav på dem eller villkora vilka de får inleda relationer med.

Lika viktigt är att öka medvetenheten bland nyanlända om vilka ansvar, befogenheter och begränsningar som följer med föräldrarollen enligt svensk lag. *Ung 018* visar att de attityder och värderingar som ligger till grund för hederskulturen inte enbart förekommer bland nyanlända, men rapporten visar också att de förekommer betydligt mer frekvent hos föräldrar med utomnordisk bakgrund.

Socialtjänsten och Uppsalas skolor behöver särskilda rutiner och riktlinjer för att hantera fall av misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck. De rutiner som används i fall med annan problematik kan vara direkt farliga för den drabbade i fall där hedersproblematik förekommer. En vanlig rutin vid socialtjänstären som rör unga är exempelvis att i ett tidigt stadie kontakta och engagera vårdnadshavare, vilket i fall med hedersförtryck kan förvärra problematiken.

Kunskap är en nyckel till förändring. En brist i kommunens arbete mot hedersbrott är i dagsläget att vi saknar exakta fakta och statistik över hur vanliga brott med hedersmotiv är och vilka uttryck dessa brott tar. Heder är idag ett brottsmotiv som vilket som helst, och därför inget som det förs statistik över. Detta ändras preliminärt 2022 eftersom hedersbrott tack vare Centerpartiet och Liberalerna då blir en egen brottsrubricering och en särskild straffskärpningsgrund, vilket innebär att Polisen och Brottsförebyggande Rådet kommer kunna börja föra statistik över förekomsten. Tills denna lagändring finns på plats bör kommunen i samarbete med polisen i lokalpolisområde Uppsala/Knivsta göra vad som är möjligt för att skapa en så god bild som möjligt av förekomsten av hedersrelaterad brottslighet lokalt. Vi vill att hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen på kommunens regelbundna möten med polisen. Dels i syfte att diskutera och vidareutveckla samarbetet mot hedersbrott, och dels i syfte att delge kommunen förekomsten av bekräftade och misstänkta hedersbrott sedan senaste mötet.

Mot bakgrund av ovanstående föreslår Centerpartiet kommunfullmäktige

Att Uppsala kommun under 2020 antar en heltäckande handlingsplan mot hedersrelaterat våld och förtryck i enlighet med handlingsplanens intention. Planen ska bland annat innehålla åtgärder för utveckling av värderingsarbetet i skolor och förskolor, åtgärder för utveckling av värderingsarbetet inom kommunens verksamhet för nyanlända, åtgärder för att förbättra socialtjänstens rutiner vid misstänkt hedersrelaterat våld och förtryck, samt förslag på utveckling av samarbetet med Uppsalapolisen.

Att samarbete om hedersrelaterad brottslighet förs upp som en stående punkt på dagordningen för kommunens och polisens regelbundna möten.

Jonas Petersson (C)

Unn Harsem (C)

Mattias Johansson (C)

Olle Romlin (C)

Diana Zadius (C)

Mats Åhlund (C)

Viviane Obaid (C)

Rigmor Stenmark (C)

Karin Ericsson (C)

Ingmar Jansson (C)

Lena-Maria Jansson (C)

Handlingsplan

mot hedersrelaterat våld och förtryck

Centerpartiet i Uppsala kommun 2019

Förord

Alla människors lika rätt och värde är grunden för Centerpartiets politik. Vi tror på varje människas rätt och förmåga att själv forma sin egen framtid. En människas frihet får aldrig medföra att andra människors frihet beskärs. Det är därför vi försvarar alla människors frihet från förmynderi och påtvingad kollektivism, oavsett vem som står för förtrycket.

Tyvärr ser vi med all tydlighet att alla uppsalabor inte tillåts göra egna livsval. Många lever under hedersrelaterat våld och förtryck (HRV&F). Hedersförtryck kännetecknas av en stark kontroll och begränsningar av framför allt unga individers livsutrymme. Denna kontroll är kollektivt sanktionerad och den enskilda individens vilja, behov och intressen är underordnade familjens och släktens normer och värderingar.

Därför är vi stolta att kunna presentera denna handlingsplan för att gå från ord till handling. Vi är stolta över det arbete som ett stort antal centerpartister lagt ner under det senaste halvåret för att skapa innehållet i handlingsplanen.

Tack till Steffen Weckner som lett arbetsgruppen.

Uppsala 2019-11-16

Unn Harsem, ordförande Centerpartiet Uppsala kommun
Jonas Petersson, gruppledare Centerpartiet Uppsala kommunfullmäktige

1 Inledning

Centerpartiets utgångspunkt är att alla människor ska ha samma rätt till frihet och samma möjligheter att uppnå sina livsdrömmar. Att få leva sitt liv efter sin egen vilja, att älska den en vill och att inte hindras i sina livsval är rättigheter som måste gälla alla oberoende av exempelvis kön, sexuell läggning, kulturellt, religiöst eller etniskt ursprung.

Möjligheter, skyldigheter och rättigheter ska ovillkorligen vara lika för alla. Samhället får aldrig ge vika från grundläggande demokratiska värderingar eller svika de mest utsatta i samhället.

Centerpartiet vill fortsätta att utveckla arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck. Som avstamp i arbetet finns en hel del underlag att ta del av. Länsstyrelsen i Östergötland har ett särskilt uppdrag från regeringen och har samlat mycket material. Dessutom finns en undersökning som Länsstyrelsen i Uppsala län har genomfört av Uppsala kommuns arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck¹ och en kartläggning av förekomsten av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala.²

2 Centerpartiet anser att det är dags att gå till handling. Det krävs krafttag för att motverka och eliminera hedersförtrycket. Barn och ungdomar ska skyddas från att växa upp i hedersrelaterat våld eller förtryck. Kvinnor och män som lever i hederskontext ska få stöd och hjälp för att kunna bryta gamla mönster. Bekämpningen av hedersrelaterad kriminalitet måste prioriteras. Uppsala får aldrig lämna någon utanför.

2 Handlingsplanens syfte och mål

Syftet med denna handlingsplan är att på kommunal nivå fokuserat arbeta för att säkerställa alla Uppsalabors mänskliga fri- och rättigheter och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck (HRV&F).

Detta är en lokal handlingsplan för Uppsala kommun som kompletterar Centerpartiets nationella arbete mot hedersrelaterat våld och förtryck. Arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck behöver bedrivas kraftfullt redan idag men också långsiktigt och uthålligt.

¹ Socialtjänstens arbete med hedersrelaterat våld och förtryck, kunskap och handlingsberedskap inom socialtjänsten i Uppsala kommun

² Ung 018, en kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala

3 Kunskap är en nyckel till förändring

Med kunskap och medvetenhet blir det enklare att identifiera, hantera och bekämpa hedersförtrycket. Utan en god kunskapsbas finns risk för felbedömningar med svåra konsekvenser för berörda individer. Med en god kunskapsbas kommer också goda idéer och nya arbetssätt att utvecklas.

Därför vill vi:

1. Att Uppsala kommun ska ta fram en strategi och en handlingsplan specifikt mot hedersrelaterat våld och förtryck (HRV&F). Strategin ska ta avstamp i människors rätt till frihet från förtryck, de mänskliga rättigheterna och svensk lag. Handlingsplanen ska omfatta både insatser till personer som utsätts för hedersrelaterat våld och förtryck och insatser för personer som utsätter andra för den här typen av våld och förtryck.
2. Att Uppsala kommun ska upprätta ett kommunalt HRV&F-kompetensteam med uppgift att stödja andra yrkeskategorier som kommer i kontakt med HRV&F. Kompetensteamet ska ansvara för:
 - 2.1 Att tillhandahålla stöd och vägledning för yrkeskategorier som kommer i kontakt med HRV&F.
 - 2.2 Att organisera utbildningsinsatser och information för övrig personal som jobbar mot kommunens invånare och tillhandahålla stöd och vägledning för yrkeskategorier som kommer i kontakt med HRV&F. Även personal i fristående skolor och förskolor ska vara välkomna vid dessa utbildningar.
 - 2.3 Att samordna arbetet med att utveckla, utvärdera och kvalitetssäkra rutiner för bekämpning av HRV&F inklusive metoder för förebyggande insatser, akuta insatser och metoder för att nå förövare och hur dessa kan stödjas i att bryta hedersmönster.
 - 2.4 Att samla kunskap kring både flickors och kvinnors och pojkars och mäns situation samt HBTQ-personers och personer med funktionsvariationers särskilda utsatthet.
 - 2.5 Att bistå med kvalitetssäkring av rutiner kopplat till forskning och beprövad erfarenhet.
3. Att ett kommunalt kompetenslyft ska genomföras riktat till all personal inom förskola och skola, elevhälsa, Råd & stöd, Uppsala ungdomsjour, ungdomsmottagningar, familjecentraler, kulturoch fritidsverksamhet, bibliotek, kommunala förvaltningar samt för chefer och politiskt förtroendevalda.
4. Att Uppsala kommuns socialtjänstpersonal årligen ska vidareutbildas för att bibehålla och stärka kompetensen om HRV&F samt lagstiftning och dess tillämpning.
5. Att Uppsala kommun skol- och fritidspersonal årligen ska vidareutbildas för att bibehålla och stärka kompetensen om HRV&F.
6. Att alla kommunala förskolor regelbundet ska arbeta med att stärka barnens kunskap om demokratiska principer, rätten till kroppslig integritet och barns rättigheter.

7. Att alla kommunala låg- och mellanstadieskolor ska som ett led i undervisningen årligen genomföra temadagar, eller motsvarande, om mänskliga rättigheter och barns rätt, där frågor kring hedersrelaterat våld och förtryck tas upp. Demokratiska värden, jämställdhet och etiska, kulturella och religiösa normer ska diskuteras. Frågor om hederskultur och om könsstymning, tvångs- och barnvigslar och könssegregering, föräldraansvar, relationer och sexualitet, den 5 individuella friheten och barns rättigheter ska belysas. Arbetet ska anpassas till barnens utveckling.
8. Att alla kommunala högstadieskolor ska som ett komplement till sex och samlevnadsundervisningen utbilda eleverna specifikt om hedersrelaterat våld och förtryck. Alla ungdomar i Uppsalas kommunala skolor ska få kunskap om hedersrelaterat våld och förtryck, dess uppkomstmekanismer och om hur man kan söka hjälp. Vidare ska demokratiska värden, jämställdhet och etiska, kulturella och religiösa normer diskuteras. Frågor om hederskultur och om könsstymning, tvångs- och barnvigslar och könssegregering, föräldraansvar, relationer och sexualitet, allas rätt till kroppslig integritet och den individuella friheten ska belysas.

4 Kvalitetssäkrade rutiner skapar trygghet

Specifika och standardiserade rutiner är grunden för att systematiskt utvärdera och förbättra arbetsmetoder med syfte att ge bästa möjliga stöd och hjälp till personer som lider under hedersrelaterat våld och förtryck.

Socialtjänstens vanliga rutiner kan i vissa fall skada personer som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Här är inte minst kontakten med föräldrar en känslig fråga. Ett annat exempel avseende det specifika i en hedersproblematik jämfört med annat våld och förtryck, är svårigheten att tillämpa närståendeplaceringar – här är det centralt att ha en tydlig bild av familjestruktur för att kunna göra en korrekt riskbedömning.³ Specifika rutiner skapar trygghet för personal såväl som utsatta.

Därför vill vi:

1. Att Uppsala kommun ska ta fram kvalitetssäkrade och specifika rutiner för socialtjänstpersonal som omfattar metoder för att identifiera och hantera hedersrelaterat våld och förtryck. Dessa ska omfatta, men inte begränsas till:
 - 1.1 Checklistor med frågor att ställa och signaler att tyda som indikerar att en person är drabbad av hedersproblematik.
 - 1.2 Krav på att alltid göra en förhandsbedömning av skyddsbehovet vid misstanke om hedersförtryck innan beslut fattas om att inleda en utredning.
 - 1.3 Att noga överväga om barn ska omhändertas om det hedersrelaterade våldet och förtrycket motiverar detta. T.ex. vid risk för könsstympning, tvångsäktenskap eller annat våld.
2. Att alla Uppsalas kommunala skolor ska ta fram kvalitetssäkrade och specifika handlingsplaner mot hedersförtryck. En hantering på skolan som bygger på normala rutiner i elevvårdsärenden, t.ex. tidig kontakt med föräldrarna, i vissa fall kan skada dessa elever. Handlingsplanerna ska innehålla, men inte begränsas till:
 - 2.1 Checklistor med frågor att ställa och signaler att tyda för att ta reda på om eleven är drabbad av hedersproblematik.
 - 2.2 Akuta insatser för elever som inte får delta i undervisning, t.ex. sex och samlevnad, idrott eller skolutflykter.
 - 2.3 Arbetssätt för att förbättra relationen till föräldrarna i syfte att tidigt förebygga HRV&F.
 - 2.4 Checklista för bemötande av flickor som är könsstympade och tillvägagångssätt vid kännedom, eller misstanke om, att en flicka är eller riskerar att bli könsstympad.
 - 2.5 Checklista för bemötande av elever som visar tecken på oro inför semesterresor med familjen, lov eller som på uttrycker oro för tvångsäktenskap. Tillvägagångssätt vid kännedom eller misstanke om att en elev riskerar att bli bortgift.

³ Enligt Våld i hederns namn – Handbok för skola och socialtjänst om skyldigheten att se och hjälpa utsatta

- 2.6 Åtgärder om en elev försvinner från skolan t.ex. efter ett lov.
- 2.7 Rutiner för orosanmälan till socialtjänsten, bland annat vem som ska stå för anmälan.
3. Att Uppsala kommun ska ta fram kvalitetssäkrade och specifika rutiner för personal som kommer i kontakt med barn och ungdomar (t.ex. personal inom förskola och skola, elevhälsa, ungdomsmottagningar, familjecentraler, HVB-hem, kultur- och fritidsverksamhet, idrottsverksamheter, bibliotek och liknande). Dessa rutiner ska innehålla, men inte begränsas till:
- 3.1 Att orosanmälning till kommunens socialtjänst ska göras så snart hedersrelaterat våld och förtryck mot unga kan misstänkas.
- 3.2 Att polisanmälan alltid ska göras av misstänkta brott av hedersrelaterad karaktär.
4. Att Uppsala kommun ska ta fram åtgärdsprogram i syfte att hindra att unga förs utomlands där det kan misstänkas att resan ska företas för att genomföra könsstympning, tvångs- eller barnäktenskap. Åtgärdsprogrammet ska också innefatta de åtgärder som ska vidtas för att stödja och hjälpa de barn som förts utomlands i sådant syfte.
5. Att Uppsala kommun ska föra statistik över orosanmälningar, kring hedersfrågor, så att utvecklingen på området kan följas och ge erfarenheter i det fortsatta arbetet.
6. Att Uppsala kommun ska erbjuda stöd och skyddad boende när behov av det uppstår på grund av hedersrelaterat våld och förtryck.
7. Att Uppsala kommun ska ta fram ett stöd- och åtgärdsprogram för de som vill bryta den hederspräglade kulturen.
8. Att Uppsala kommun ska verka för att Polisen i Uppsala tar fram statistiska uppgifter om anmälningar avseende brott med inslag av hedersrelaterat våld och förtryck. Uppgifterna ska fortlöpande delges kommunen.

5 Mottagande av nyanlända och ensamkommande barn

Nyanländ är en person som har mottagits inom ramen för kommunens flyktingmottagande och ingår i etableringslagen. Samtliga har uppehållstillstånd när de bosätter sig i kommunen. Under de närmsta 24 månaderna räknas personen som nyanländ och ingår i den så kallade etableringslagen. Kommunen ansvarar för att erbjuda samhällsorientering, SFI, socialt stöd, vuxenutbildning, skola och barnomsorg för nyanlända.

Den som är omyndig och söker eller har fått asyl i ett land utan att ha vårdnadshavare tillgängliga i mottagarlandet benämns ensamkommande.

Vi vill:

1. Att Uppsala kommun inom ramen för den samhällsorientering som ska tillhandahållas nyanlända särskild genomför studiecirkel, informationsträffar eller motsvarande där traditioner och livsstil kopplat till familjeliv tas upp och diskuteras. Här ska föräldrarollens ansvar, befogenheter och begränsningar diskuteras. Information ska samtidigt lämnas bl.a. om svensk lag, demokratiska värden och jämställdhet. På träffarna ska bland annat alla människors rätt till frihet, förbud mot barnaga, våld mot kvinnor, våldtäkt inom och utanför äktenskapet, förbud mot äktenskapstvång, könsstympning och vad det innebär att vara myndig avhandlas. Genomgången bör också omfatta hedersrelaterat våld och förtryck och om hur man kan söka hjälp.
2. Att Uppsala kommun ska säkerställa att det finns särskilda boenden (HVB) för ensamkommande flickor.
3. Att Uppsala kommun ska genomföra särskilda utbildningsinsatser för ensamkommande t.ex. i form av studiecirkel på HVB eller motsvarande. Här ska könsroller, traditioner och livsstil tas upp och diskuteras samt alla människors rätt till frihet, förbud mot barnaga, våld mot kvinnor, våldtäkt inom och utanför äktenskapet, förbud mot äktenskapstvång, könsstympning och vad det innebär att vara myndig i Sverige. Information ska samtidigt lämnas bl.a. om svensk lag, demokratiska värden och jämställdhet. Genomgången bör också omfatta hedersrelaterat våld och förtryck, dess uppkomstmekanismer och om hur man kan söka hjälp. De mänskliga rättigheterna och barnperspektivet ska utgöra grund för utbildningen.

6 Samverkan

Samverkan mellan samhällets olika aktörer är en viktig del i det enskilda stödarbetet för de som lever i en hederskultur. Samverkan över organisationsgränser utgör också en betydelsefull del i det förebyggande arbetet. Aktörer att ta i beaktan är t.ex. socialtjänst, skola, invandrarorganisationer, församlingar, frivilligorganisationer, ideella föreningar, Rädda barnen, Bris, Tris, GAPF, RFSU, Röda Korset, Polisen, kvinno- tjej- och mansjourer, hälso- och sjukvård inklusive barn- och ungdomspsykiatri osv.

Därför vill vi:

1. Att frivilligorganisationer och föreningar som deltar i arbete som syftar till att förebygga och bekämpa hedersrelaterat våld och förtryck ska stödjas. Lokala kvinno- och HBTQ-rörelser bör få stöd och uppmuntran för att de kan vara viktiga forum för utsatta personer.
2. Att Uppsala kommun endast ska ge bidrag till organisationer som respekterar demokratiska principer. Kommunens uppföljning och granskning av hur utbetalade medel används och hur väl mottagare leverupp till de beskrivningar som angivits i ansökan ska förbättras.
3. Att Uppsala kommun ska stärka samverkan med Region Uppsala så att förebyggande och avhjälpanse insatser kan samordnas mellan till exempel BVC och förskola, mödravård och socialtjänst osv.
4. Att Uppsala kommun ska ta fram samverkansrutiner mellan skola och socialtjänst med en tydlig roll- och ansvarsfördelning.
5. Att Uppsala kommun ska verka för att etablera och underhålla löpande kontakt med polisen. Samverkansrutiner kring t.ex. när och hur polisen kan medverka till stöd för kommuninvånare som är utsatta för hedersförtryck kan vara till stor nytta.
6. Att de utbildningar som tillhandahålls kommunens personal, nyanlända, ensamkommande och andra elever i skola med flera med fördel kan genomföras i samarbete med det ideella föreningslivet och intresseorganisationer.

7 Fortsatt läsning och inspiration

Ung 018, en kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck bland unga i Uppsala:
<https://www.tris.se/nyheter/lista/ung018>

Länsstyrelsens utredning om Uppsala socialtjänsts arbete med hedersrelaterat våld och förtryck:
<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.44f26481161466409d3821e/1526068083323/2017-08%20Socialtj%C3%A4nstens%20arbete%20med%20%20hedersrelaterat%20v%C3%A5ld%20och%20f%C3%B6rtryck%20-%20Kunskap%20och%20handlingsberedskap%20inom%20socialtj%C3%A4nsten%20i%20Uppsala%20kommun.pdf>

Länsstyrelsen i Östergötland har haft uppdrag från regeringen att förebygga hedersrelaterat våld och förtryck sedan år 2005 och har mycket matnyttig information på sin webbsida:
<https://www.lansstyrelsen.se/ostergotland/tjanster/publikationer/vald-i-hederns-namn.html>

<http://www.hedersfortryck.se/>

Bedömning av risk för patriarkalt våld med hedern som motiv (PATRIARK) P.R. Kropp, H. Belfrage & S. D. Hart:
<http://kunskapsbanken.nck.uu.se/nckkb/nck/publik/fil/visa/367/Patriark%205.pdf>